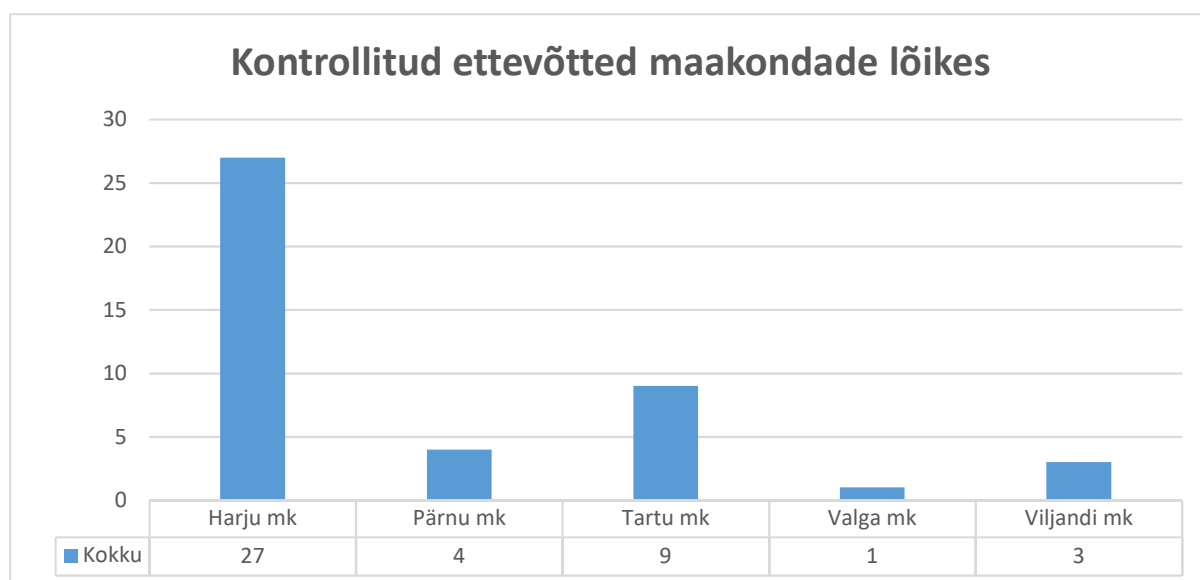

Hulgikaubandusega tegelevate ettevõtete sihtkontrolli kokkuvõte 2020

Tööinspeksioon kontrollis esimese kvartali lõpus ja teise kvartali alguses hulgikaubandusega tegelevaid ettevõtteid. Arvuliselt registreeriti enim tööõnnetusi 2019 aastal metallitööstuses, kaubanduses ning ehituses. Kaubandusega tegelevates ettevõtetes toimus eelmisel aastal kokku 461 tööõnnetust, millest kergeid on 368 ja raskeid 93. Seal hulgas hulgimüügiga seotud tegevusalades toimus kokku 119 tööõnnetust, millest kergeid on 87 ja raskeid 32. Statistika näitab, et jätkuvalt on esikohal tööõnnetused erinevate masinatega (nende üle kontrolli kaotamine) ja teisel kohal on lihtsalt ennetatavad õnnetused nagu libisemine, komistamine ja kukkumine (need moodustavad lausa veerandi rasketest tööõnnetustest).

Sihtkontrolli käigus kontrolliti 44 hulgikaubandusega tegelevat ettevõtet. Seekord sattusid valimisse peamiselt mikro- ja väikeettevõtted ja kuus keskmise suurusega ettevõtet. Valimi koostamisel võeti arvesse ettevõttes toimunud tööõnnetused (arv, raskusaste), kutsehaigestumised ning mitmed ettevõtted sattusid valimisse seetõttu, et neid ei olnud Tööinspeksiooni poolt varasemalt kontrollitud. Algavast sihtkontrollist teavitasime tööandjaid märgukirjaga, kuid ei andnud eelinfot tööandjale, kas nende ettevõtte satub valimisse ning nii ei olnud teada ka kontrolli toimumise aeg.

Järgnevalt on esitatud kontrollitud ettevõtete arv maakondade lõikes:

Sihtkontrolli tulemusena registreerid inspektorid kokku 95 rikkumist ning 40 rikkumise kohta koostati ettekirjutus. Esitati ka 63 suulist soovitusi. Iga kontrollitud ettevõtte kohta koostati hinnanguleht. Hinnanguleht koosnes kuuest peamisest punktist, milleks olid:

- tõstuki kasutamine;
- kauba ladustamine;
- raskuste käsitsi teisaldamine;
- isikukaitsevahendid;
- sisekliima;
- riskianalüüs.

Tõstuki kasutamine

Hulgikaubanduses on tõstukid peamiseks töövahendiks, seetõttu pöörati sihtkontrolli raames tõstukite ohutule kasutamisele erilist rõhku. Kontrolliti, et tõstukite liikumised oleks vajadusel märgistatud, takistustest vabad ja tasased. Tööinspektorid hindasid visuaalselt ka tõstukite vastavust ohutusnõuetele nt tulede, rehvide, signaalide, turvavöö, uste, istmete korrasolekut ning vaadati ka üle, kas tõstuki kontrollimise tulemused fikseeritakse kirjalikult. Kontrollimisel puututi kokku nii käsitõstukitega (peamiselt käsikahveltõstuk-rokla), laotõstukitega (nt aluseteisaldaja, virnastaja) kui ka vastukaalutõstukitega. 18% kontrollitud ettevõtetes esines tõstukite liikumisteedel takistusi ja ebatasasusi. Probleeme esines nii ettevõtte siseruumides kui ka väliterritooriumil. Läbi tuleb mõelda materjalide paigutus nii tööruumides kui ka väliterritooriumil. Nii saab vältida olukorda,

kus materjal on paigutatud töötajate liikumisteele ja nad peavad liikumiseks kasutama tõstukite liikumiseks ettenähtud teed. Puudusi, eriti ebatasasuste suhtes, tuvastati nii siseruumides kui ka väliterritooriumil. Siseruumides esines katkisi, auklisi põrandakatteid, mis võivad põhjustada komistamist ja kukkumist, aga samuti raskendada raskuste käsitsi teisaldamist ja tõstukiga töötamist. Väliterritooriumil esines auklikku asfaltkatet ning tuli ette ka olukordi, kus territooriumil puudus ühtlane kõvakattega tasane pinnas. Tõstukitega töötati ning kaupa ehk euroaluseid ladustati pehmel ja porisel pinnasel. Tõstukitega töötamine pehmel ja ebastabiilsel pinnasel võib tuua kaasa ohtlikke olukordi - nt tõstuk võib minna ümber, euroalused võivad kukkuda kellelegi peale.

36% kontrollitud ettevõtetes ei olnud tõstukite liikumisteed märgistatud, kuigi vajadus oli olemas ning puudus liikuvate sõidukite ohualale sisenemise kohta hoiatusmärk "Liikuv veok". Kahes kontrollitud ettevõttes ei olnud tõstukite liikumisteed nõuetekohaselt märgistatud ja kahes oli küll märgistus olemas, aga suuremalt jaolt maha kulunud ja ei täitnud seetõttu enam oma eesmärki. Märgistus kipub ajaga tuhmuma nii liiklemise kui ladestuva mustuse tõttu. Kui märgistus pole enam hästi nähtav, tuleb seda värskendada. Sõidukite liikumisteed ruumides peavad olema märgistatud selgelt nähtavate pidevjoontega, kui see on vajalik töötajate ohutuse tagamiseks. Vastasel korral esineb sõiduki ja jalakäija kokkupõrke oht. Rohkem esines probleeme hoiatusmärgi „Liikuv veok” puudumisega. Hoiatusmärgi paigaldamine on oluline juhtimaks töötaja tähelepanu nt sellele, et liikudes kontorist lattu on tuleb olla eriliselt ettevaatlik, sest seal liiguvad tõstukid. Märk tuletab töötajale meelde, et ta siseneb alale, kus liikuva tõstukiga võib kokku juhtuda. Samas võib õnnetusi juhtuda ka kõige hoolsamate juhtidega ning seepärast on mõistlik valida teine, kasvõi veidi pikem liikumistee, et tõstukite liikumisteele mitte sattuda.

Ohuolukordade vältimiseks peab juht olema tähelepanelik ning tõstuk tehniliselt korras. 16% kontrollitud ettevõtetes ei vastanud tõstukid ohutusnõuetele. Peamised probleemid olid seotud tulede mittepõlemise ja tagurdamisega hoiatussignaali mittetöötamisega. Paaril korral esines ka seda, et tõstuki istme poroloon oli katki, paistis istme raam, mis ei taga tõstukijuhi ergonoomilist kehaasendit istumisel ja võib seetõttu kaasa tuua tervisekahjustusi. Lisaks on tõstukile soovitatav paigaldada valgusmärguanne. See võib olla näiteks kollane vilkur või seade, mis annab tõstuki lähenemisest märku maha suunatud sinaka valgusega.

11% kontrollitud ettevõtetes tõstuki kontrollimise tulemusi ei fikseerita kirjalikult. Kuues kontrollitud ettevõttes tuvastati, et kontrollid küll fikseeritakse kirjalikult, aga ei ole kinni peetud etteantud hooldusaegadest. Õigeaegselt hooldamata töövahendi puhul ei ole tagatud selle ohutus seda kasutavatele töötajatele.

Kauba ladustamine

Seekordse sihtkontrolli käigus pöörati suuremat tähelepanu ka kauba ladustamisele. Kontrolliti, kas kaup on ladustatud riiulitele ohutult ja käepäraselt. 11% kontrollitud ettevõtetes esines probleeme kauba ladustamisega. Peamisteks probleemideks oli kauba ladustamine riiulitele kukumisohtlikult nt liiga palju ulatusid üle serva, mis võib kaasa tuua selle, et riiuli tahtmatul liigutamisel (nt tõstuk riiulit) kaup kukub ja võib kedagi vigastada. Kohati olid kaubavirnad ka väga kõrged. Liiga suured ja kõrged kaubavirnad ei pruugi olla ohutud ja takistavad õhu liikumist ruumis, see omakorda võib põhjustada temperatuuri tõusu. Ette tuli ka olukordi, kus kaupade ladustamisel riiulitele ei oldud arvestatud riiuli kandevõimega. Riiulid olid kauba all paindes. Oluline on teada riiulite kandevõimet ja see ka riiulitele märkida, et mitte ületada lubatud masse. Riiuli purunemine raskuse all võib põhjustada tõsiseid kahjustusi nii töötajatele kui ka muule ümbritsevale. Lisaks on oluline ka riiulid kinnitada pööranda külge, et vältida nende tahtmatut ümberminekut.

Raskuste käsitsi teisaldamine

Kontrolliti ka, kas raskuste käsitsi teisaldamiseks on olemas abivahendid ja kas need on ka piisavad ning kas töötajad kasutavad raskuste käsitsi teisaldamiseks ergonoomiliselt õigeid töövõtteid. Üldjuhul abivahendid olid olemas (peamiselt tõstukid) ning töötajatega vesteldes selgus, et olemasolevad vahendid on nende jaoks piisavad. Kontrollimise hetkel raskuste käsitsi teisaldamist tuvastati vähe, sest peamiselt toimub teisaldamine siiski abivahendite kasutades. Need käsitsi tõstmised, mis kontrollimisel tuvastati, toimusid ergonoomiliselt õigeid võtteid kasutades. Osaliselt on ettevõtetes nt seintel olemas ka juhendmaterjalid õige tõstmistehnika kohta või kui neid ei olnud, siis tööinspektorid soovitasid need hankida. Töötajatega vesteldes selgus, et kõik töötajad ei olnud teadlikud õigetest tõstmistehnikatest. Suure füüsilise töökoormuse puhul peab tööandja võimaldama

tööpäeva või töövahetuse jooksul töötajale tööaja hulka arvatavad vaheajad. Tööandja peab tagama, et töötajaid, kelle tööülesannete hulka kuulub raskuste teisaldamine, juhendatakse enne tööle lubamist töökohal abivahendite õigest kasutamisest ja teisaldamisega seotud ohtude vältimisest ning et neid õpetataks kasutama õigeid töövõtteid.

Isikukaitsevahendid

Kontrolliti ka, kas töötajad on varustatud tööks vajalike isikukaitsevahenditega ning kas nad kasutavad neile väljastatud isikukaitsevahendeid. Ühel juhul tuvastati, et käsikahveltõstukiga töötamiseks ei olnud tööandja töötajale väljastanud tugevdatud ninaga turvajalanõusid. Käsikahveltõstukit kasutades tuleb jalavigastuse vältimiseks kanda turvajalanõusid. Käsikahveltõstukiga raskuseid teisaldades esineb oht tõstukiga jala peale sõita või raskus võib jalale kukkuda. Tihti on turvajalanõud (eriti madalama hinnaklassiga) ebamugavad ning rasked. Selle tingib peamiselt metallist varbakaitse/turvanina ning talle torkekindlaks muutmisel kasutatud metall. Ajaga on kaitsejalatsid muutunud töötajasõbralikumaks ning neid on mugavad kasutada kogu tööpäeva vältel (ja enamgi veel), näevad välja väga šikid ning on kaalult oluliselt kergemad, kuna kasutatakse komposiitmaterjalist turvanina ning kevlarist vms materjalist torkekindlaid taldu. Üldjuhul selgus sihtkontrollist, kui isikukaitsevahend oli tööandja poolt väljastatud, siis töötajad neid ka kasutasid.

Sisekliima

Lisaks kontrolliti ka sisekliima sobivust töö tegemiseks. Sisekliima hindamisel lähtuti hetkeolukorrast ning töötajate küsitlemise tulemustest. Tööinspektorite subjektiivsel hinnangul oli sisekliima üldjuhul hea ning ka töötajad erilisi puudusi välja ei toonud. Mõnel korral mainiti, et suvel on kohati temperatuur kõrgem, aga ka sellistel juhtudel on tööandjad püüdnud leida lahendusi ja olukord saadud kontrolli alla. Kohati esines ladudes tuuletõmbust kauba sissetoomise või väljaviimise ajal, aga sageli oli kasutusele võetud kileribakardinad või õhksoojuskardinad. Halb sisekliima tekitab tööruumides viibides ebamugavust, avaldab negatiivset mõju inimese töövõimele ning võib tekitada terviseprobleeme. Halb sisekliima võib mõjutada mitmete haiguste kulgu, eelkõige puudutab see hingamisteede nakkusi ja selliseid seisundeid nagu astma, bronhiit ja põskkoopapõletik.

Riskianalüüs

16% kontrollitud ettevõtetest ei olnud korraldatud töökeskkonna riskianalüüsi ja 9% ettevõtetest oli riskianalüüs küll olemas, aga see vajab täiendamist (nt uute tööruumide valmimisega, hindamata on raskuste käsitsi teisaldamise ja tõstukiga töötamisega seotud ohud jms).

Kokkuvõte

Kontrollitud ettevõtetest kaheksas ei olnud ühtegi rikkumist (moodustab ligikaudu 18% sihtkontrolli käigus kontrollitud ettevõtetest), mida kontrollaktis fikseerida (anti ainult suulisi soovitusi).

Eelmine hulgikaubanduse sihtkontroll toimus aastal 2016, kus kontrolliti 41 ettevõtet ja fikseeriti kokku 246 rikkumist. Seekord kontrolliti 44 ettevõtet ja fikseeriti 95 rikkumist. Sihtkontrolli teemad on kahel sihtkontrollil olnud sarnased. Rikkumisi fikseeriti seekord tunduvalt vähem, mis on hea tulemus. Mõistlik on ka edaspidi läbi viia temaatilisi sihtkontrolle (nt hulgiladude puhul keskenduda kindlasti tõstukite ohutusele ja kauba ladustamisele), et edendada töötervishoiu ja tööohutusosalast tegevust ning vähendada tööõnnetusi.

Kokkuvõtte koostas:
Juhtiv tööinspektor
Mariko Vahula
17.08.2020